

Dialog byl natočen v pondělí 11. dubna 2011 v dopoledních hodinách v prostorách pracovny P. Friče, ulice Dr. Beneše 330 / 14, Poděbrady.

MS: *Náš dialog bych započal vašimi vzpomínkami. Co pro vás byl rok 1989? Co jste od něj očekával a jak se případná očekávání naplnila?*

PF: Soudil jsem, že zde nebude vláda jedné strany a budeme svobodní občané. Možná, to zní jako fráze. Očekával jsem, že si člověk bude moci posedět se svými přáteli a nebudu se bát říci názor, že rok 1968 bylo svinstvo, že se nebudu bát vyslovit názor, že ten a ten projev je nonsens, že se mi líbí tato kniha, a ne tato kniha, že se mi líbí Sinclair, a ne socialistický spisovatel. O to šlo. Soudím, že o to šlo většině lidí. Poté se ukázalo, že v takzvaném novém režimu, po sametové revoluci jsou kariéristé. To je však všude.

MS: *Jak by ne, různých útlaků lidé zažívali mnoho.*

... Ozvěny minulosti ...

MS: *Tuto část bych započal takovou obecnou otázkou. Jak vnímáte minulý režim a realizovatelnost ideologie komunismu?*

PF: Minulý režim vnímám jako vládu jedné strany. Realizovatelnost ideologie komunismu nemohla projít, protože každý jsme jiný, každý má jiné schopnosti.

MS: *Je možné považovat procesy rokem 1989 za jasné vyvrácení komunistické utopie a vítězství liberální demokracie?*

PF: Ano.

MS: *Jak tomu bylo pro vás z hlediska vaší profese za minulého režimu?*

PF: Pokud bych byl součástí strany, mohl bych dřív dělat zástupce primáře. Věk jsem na to měl, ale neměl jsem odznáček, ...

MS: *... knížku, ...*

PF: ... a proto jsem nemohl zastávat vedoucí funkci. Tak mi to bylo vysvětleno. To znamená, že byla vláda jedné strany. Ta se mně i pod vlivem výchovy rodičů nelíbila. Proto jsem si řekl, že budu dělat poctivě svou práci, a tu jsem skutečně poctivě dělal.

MS: *Jste spjat s nemocnicí Nymburk.*

PF: Od roku 1967.

MS: *Rok na to přišli Rusové.*

PF: Nastoupil jsem v roce 1967 do Nymburka. Hned jsem šel na vojnu, tu jsem vykonával v Prešově. To proto, že se tenkrát vykonávala v rodišti brance. Tam jsem byl do 30. srpna roku 1968. Tam mě zachytila invaze spřátelených vojsk. To jsem byl tam. Poté jsem se vrátil do Nymburka a 1. září jsem nastoupil do nymburské nemocnice.

MS: *Když jsme zmínili Pražské jaro, věřil jste v něj?*

PF: Pražské jaro ... Věřil jsem, že již nebude diktát jedné strany, nebude diktát SSSR, že zde bude demokracie, jak jsme si všichni představovali.

MS: *Jinými slovy, že se vrátíme k odkazu našich předků, například k první republice?*

PF: Zřejmě by nešlo o úplný návrat, neboť časy se mění. Mně šlo o to, že se nebudeme bát něco říci, aby s tím ten někdo nesouhlasil, abychom neměli v podvědomí to, že pokud budu chtít jet do Jugoslávie nebo Dánska, budou tři babičky či dámy z uličního výboru rozhodovat, zdali Friče pustí, či ne. Například ve špitále byl kádrovák, a když jsem chtěl se svými syny do Jugoslávie, byl jsem na ředitelstvích vyslýchán půl hodiny, proč chci jet s pětiletým a dvouletým synem i s paní tchyní. Následně mi to dovolili.

MS: *Cítil jste se ponížený tím, ...*

PF: ... že se člověk musel někomu neustále zpovídat a být v područí někoho. Vzpomínám si, že v nemocnici Nymburk byl ředitel Mertlik a kádrovák Bedrna. Museli tam být společně. Pamatuji si, že měl Mertlik problémy, dostal se do rvačky. Byl jsem povolán, jelikož jsem kromě chirurgie dělal závodního lékaře. Bedrna mi řekl: „My, straníci, si soudruha ředitele mlátit nedáme.“ Nelíbilo se mi, že laik z blízkých Peček vlastně držel ochrannou ruku nad námi všemi ve špitále. Každý z nás byl ustrašený z toho, co bude kádrovák dělat. Proto si myslím, že myšlenka v roce 1968, jež ale byla zapuzena vstupem vojsk, nebyla nosná. Dalších dvacet let jsme se báli, zdali jsme něco řekli, či ne. Ještě uvedu příklad, jaká to byla zručnost. Vzhledem k tomu, že jsem měl úspěchy v chirurgii a zástupce primáře na chirurgii se blížil důchodovému věku, primář oddělení mi řekl: „Dostal jsem ze stranické buňky úkol, abych tě získal do strany, abys mohl dělat zástupce primáře.“ Nechtěl jsem využít této nabídky. Primář mi odpověděl: „To si mě zklamal. To je špatné, že nechceš být straníkem.“ Pochopitelně. Měl jsem dvě malé děti a člověk měl strach. Šel jsem za šéfem stranické buňky v nemocnici, což byl pan Zeman – pediatr. Řekl jsem mu: „Pane doktore, nejsem typ, který by schůzoval. Rád bych dělal poctivou práci, a nemám čas na schůzování. Rád bych byl pouze chirurgem.“ On mi na to povídá: „Proč mi to říkáš? Vždyť o tebe vůbec nemáme zájem. My si plníme plán.“ Člověk se táže, co to bylo za organizaci. Oni museli mít plán, i ve špitále museli mít tolik a tolik doktorů ve straně, tolik a tolik sester ve straně, tolik a tolik nižšího zdravotnického personálu. Opakuji slova stranické buňky: „My o tebe vůbec nemáme zájem a neshoduje se to se slovy tvého nadřízeného.“ Zde jednoduše vidíte, že teoreticky, pokud bych měl zájem, mě ani nechtěli, jelikož plní svůj plán.

MS: *Absurdní situace – jedna ruka neví, co dělá druhá.*

PF: Je to seriózní strana?

MS: *Bohužel, i taková byla komunistická strana.*

PF: Skutečně absurdní situace. Dobrá, ale poté čas běžel.

... Normalizace ...

MS: *Ano, ale nastalo období normalizace. Jak jste ji vnímal?*

PF: Víte, tenkrát jsme byli mladí, jelikož jsme jako lékaři teprve začínali. V roce 1968 jsme byli mladí sekundáři, pochopitelně jsme to viděli rádi. Časem jsme se dozvěděli, že do vedení se dostali staří straníci, a proto to zase nebylo ono.

MS: *Rád bych se zeptal, zdali jste se měl možnost se setkat s doktory Cvachy, kteří se prosadili díky své neschopnosti, ale loajalitě k vedení?*

PF: V Nymburce ani ne. Zvrácenost byla ta, že tehdejší ředitel, jenž podléhal odznakovému slibu a kádrovákovi, řekl jednomu pediatrovi, s nímž jsem se setkával: „Vy jste takoví volové, vstupte do strany. Budeme se mít jako šéfové. Ty budeš na chirurgii, ty na dětském – jednoduše to budete mít pod palcem.“ To se mi absolutně nelíbí.

... Strany ...

PF: Budeme vstupovat do strany, abychom to tam měli pod palcem? Celý život tvrdím, že je nutné budovat nadstranickou společnost, aby člověk by svobodný, mohl prezentovat své názory, a ne aby se zpovídal nějakému sekretariátu. Ano, vím, že Klaus usiloval o strukturované stranictví. Mně se ale líbilo Občanské fórum, protože si tam každý mohl říci své. Soudím, že měla fungovat občanská společnost, a ne aby vzniklo stranictví. Například když zde byla schůze prvního zastupitelstva za Občanské fórum, během jednání vešel jeden člověk a tázal se: „Proč zde ještě není Občanská demokratická strana?“ Když viděl, že je převrat hotový, najednou vystrčil růžky. Kde byl v roce 1989, kdy jsme dali všanc své osudy, že nechceme totalitní režim? Poté viděl, že je to již v pořádku, že začíná svoboda. A nyní se probudil a založil ODS.

... Možnost postupu ...

MS: *Nyní se tak přirozeně dostáváme z minulého režimu do období, od něhož si lidé slibovali svobodu a normalizaci poměrů. Díky změnám jste se mohl stát primářem na chirurgii v Nymburku.*

PF: Bylo to již dříve, jelikož jsem se mohl stát zástupcem primáře a poté jsem se jím stal. To bych zase křivdil mému nadřízenému. Problém byl, že nikoho dalšího neměl. Vzhledem k tomu, že jsme dobře spolupracovali a dobře jsem mu při operacích asistoval, byly tam medicínské úspěchy, vybojoval přímluvu u krajské chirurgky docentky Pasterové a ona se za mě postavila. Od roku 1979 jsem se stal zástupcem primáře, třebaže jsem byl nestraníkem.

MS: *Rozhodovala hlavně profesní zdatnost.*

PF: Čas běžel a primáře Weisse penzionovali, vypsal se konkurz na dalšího primáře, na který jsem se přihlásil. Docentka Pasterová mě však nemohla prosadit a primářem v Nymburce do roku 1989 byl straník.

MS: *Poté se možnost naskytla?*

PF: Následně jsem se přihlásil, protože primář, jenž byl fakticky dosazen, v oblibě nebyl – a to jak u personálu, tak u pacientů. Na druhou stranu není člověk ten, aby se zalíbil všem. Někdo jej měl rád, něco se mu také povedlo, něco ne. Zkrátka, neměl dobrou pověst, protože byl, nechci říci „terorista“, ale vše muselo být, jak on chtěl, i když to byl nesprávný názor jak společenský, tak medicínský. Obzvláště v oblibě nebyl, avšak přihlásil se též po letech svého působení. Nutno říci, že na primáře chirurgie se vypisoval konkurz na pět let. Přihlásilo se několik zájemců včetně mého předchůdce. Nutno říci, že nedostal ani jeden hlas. Já jsem dostal šest hlasů, další kolega 3 hlasy, další pouze jeden.

MS: *Jak jsem již uváděl, i na primáře se rozhodovalo dle odbornosti.*

PF: Ano, ale nejen podle ní, také podle přístupu k lidem, k pacientům. V životě jsem neměl problémy ani s pacienty, ani s personálem. Lidé se mnou rádi spolupracovali. To jsem cítil, když jsme většinou jezdili z Poděbrad do Nymburka na kole a když jsem měl vypuštěnou duši, lidé mně pomohli: „Pane doktore, nechte to tady, my se vám na to podíváme.“ Člověk cítil, že onu laskavost nehrají. Zkrátka, lidský přístup jsem si k lidem zachoval do dnešních dnů.

MS: *Bez toho medicínu nelze dělat.*

... Stranictví ...

PF: Vnímám to jako důležité. Na to přece není nutné stranictví.

MS: *Ano, skutečně. Na to je snad důležité slušné vychování.*

PF: Nejen. Člověk nesmí mít druhého rád pouze pro to, že mu to nařizuje UV KSČ.

MS: *Bohužel, minulý režim nutil lidi k předstírání.*

PF: To byla neupřímnost. Nelíbilo se mi, že 20 procent bylo straníků.

MS: *Nezapomínejme, že straníků bylo v Čechách přes milion.*

PF: Tenkrát bylo Československo a bylo milion a půl straníků. To je katastrofálně málo.

MS: *Skutečně? Stačí se podívat na stranictví v současnosti. Největší stranou v politickém spektru jsou lidovci.*

PF: Také je jich málo.

MS: *Jsou lokalizovaní. Česká společnost není příliš stranická. Být v komunistické straně znamenalo možnost být dělat kariéru, ...*

PF: ... jezdit po světě.

MS: *Sluší se říci, že právě lékaři, kteří působili v Praze, mezi ně patřili.*

PF: Bylo mezi nimi hodně straníků, aby si mohli zvyšovat kvalifikaci. Je to pravda, ale na to jsem nervy a žaludek neměl.

MS: *Poslouchat komunistické řeči je pro někoho neúnosné.*

PF: Pamatuji si na slova svého předchůdce v nemocnici: „Krista Pána, opět musím jet do Městce Králové dělat prověrky.“ To proto, že tenkrát straníci mezi sebou dělali prověrky. On pocházel z Nymburka, musel tedy do Městce Králové. Říkám: „Pane primáři, zvedněte telefon, zavolejte, že tam nepojedete, jelikož nemáte čas.“ On mi odpověděl asi v tomto duchu: „Prosím tě, kde to žiješ, to by mě stálo hlavu.“ Vidíte, sám velký straník, se obával, že pokud by to odmítl, někdo další by řekl, že tam nechtěl jet dělat prověrky.

MS: *Opětovně se dostáváme k prapodivnosti komunistické strany. Byla založena na strachu. Lidé se báli. Když se strana chopila moci, zpočátku se báli Gottwalda, ten se zase bál Stalina. V tom je obtížné se pohybovat. Takto se svoboda nedá realizovat, i když komunisté o svobodě hovořili.*

PF: Ano, a proto jsem přivítal rok 1989.

... Aktivismus 1989 v Poděbradech a poté ...

MS: *Posuňme se do doby změn a do Poděbrad. Říkal jste, že lidé měli zájem založit poděbradské Občanské fórum a že se sešli u vás?*

PF: Ano, to byla jedna část, kdy jsem byl osloven Jaroslavem Votavou z Poděbrad, ...

MS: ... projektantem.

PF: Z Prahy přijížděli herci a aktivisté. Praha začala 17. listopadu. Zde ne ne, aby se to rozhoupalo.

MS: *To víte, média nefungovala.*

PF: Votava usiloval o to, aby se vědělo, co se děje. Měl napojení na lidi, kteří jezdili do Prahy. Vzpomínám si, že venku sněžilo a já jsem šel cosi kupovat. Potkám pana Votavu a ten říká: „Pane doktore, v Praze se dějí věci, nemohli bychom se někde sejít?“ „Dobrá, tak přijďte odpoledne k nám.“ Napadly jej osobnosti – doktor Kryšpín, inženýr Tomek, doktor Malát – ještě zavolejme doktoru Součkoví. U nás se sešlo asi patnáct lidí. Bylo to v čase, kdy v Praze byla velká demonstrace na Letné. Hned tentýž večer jsme již měli setkání s občany u hotelu Libenský. Tam hovořil Tomek, Malát, hovořil jsem já. Nesmíme zapomenout na herce pod vedením manželů Pospíšilových a také na studenty, jako byla Michaela Saxonová, Luboš Pokorný, ti v tom byli angažováni. To proto, že dojížděli do Prahy a byli dál než my. Také magistr Adam, jenž to organizoval ve škole.

MS: *Je zajímavé se zastavit, jak lidé pod nějakým impulsem začali spontánně jednat.*

PF: U nás to bylo na základě impulsu bratra magistry Neckářové.

MS: *Dobrá, Občanské fórum vzniklo jako uskupení proti režimu?*

PF: Pochopitelně.

MS: *Na druhou stranu, formování politických stran je založeno na prosazení vlastních zájmů ...*

PF: ... a také funkcí. Pamatuji si, že když se ustanovovalo nové zastupitelstvo, které bylo složeno z představitelů Občanského fóra, bylo nás tam asi 30 a museli jsme jej obsadit v určitém poměru. Tam jsem již viděl, že nebyla jednota.

... Demokracie ...

MS: *Pokročme dále. To, co je jedním z předmětů zájmu našeho dialogu, je politika. Politika pro občana, politika, v níž je spravedlivě rozhodováno s ohledem na lid. Takovou politiku bychom mohli nazvat politikou demokratickou. Co dle vás znamenalo budování demokracie v kontextu čtyřicetileté zátěže totality?*

PF: V mnoha případech se stav zlepšil, ale i nadále je negativní fakt, že na vedoucích místech nejsou nejlepší odborníci, nelíbí se mi například nekompetentnost některých ministrů – různé výměny, rozdělování funkcí.

... Odbornost ...

MS: *Je zvláštní, že byste preferoval, aby nás zastupovali odborníci, i když úřednické vlády se v této zemi těší velké podpoře. Stačí se podívat na popularitu vlády Jana Fischera či jeho předchůdce Josefa Tošovského.*

PF: Ano, když tak nějaké odborníky a nestraníky.

MS: *Člověk se může setkat s postojem, že i nestraník prosazuje svůj zájem. Když jste ve straně, prosazujete zájem určitého sdružení lidí.*

PF: Dobrá, ale nestraník do politiky vnese úctu k dialogu a k argumentům a má snahu se dohodnout.

Nesnaží se, aby vše bylo direktivní.

MS: *Do jisté míry je to iluze.*

... Očekávání ...

MS: *Lidé si od nového režimu slibovali, ...*

PF: ... že bude vše dobré. Tak tomu není, jelikož existuje závist, že ten a ten má více, a již je zle.

MS: *Je nutné říci, že lidé mají své zájmy, které se snaží prosadit.*

PF: Ano, ten má více možností, ten má méně možností. Ten se dostal k restituci, ten se dostal více penězům.

MS: *Dobrá, ale takto to bylo i v minulosti.*

PF: Bohužel, je to tak na celém světě. Jsou určité skupiny. Ten má více informací, ten má přednost. Člověk se například mohl dozvědět, že bývalí zastupitelé si kupovali pozemek směrem k blízké poděbradské vesnici, jeden hektar na 2 koruny - to je více méně katastrofa. Tenkrát to tak bylo. On byl u koryta. Bylo to netaktické, jelikož další, normální lidé zpozorněli: „Ten politik to věděl jako první, že to bude výhodné.“ Samozřejmě si to koupil, aby to prodal stonásobně draž.

... Pozice ...

MS: *Zmínil jste koryto. Lidé, kteří v roce 1989 cinkali klíči, chtěli, aby jiní lidé odešli od koryt.*

PF: Ano, ale vznikla nová koryta.

MS: *Soudíte, jde to s člověkem i po přelomových událostech?*

PF: Člověk je zklamán, ale to není pouze u nás, je to všude. Vezměte si Ameriku, vezměte si Francii. V nich působí lobbisté a ti vládnou.

MS: *Bohužel, u nás se s tímto jevem představitelé státu snaží bojovat, ale k patřičné nápravě nedochází.*

... Zdravotnictví a jeho problémy...

MS: *Nyní bych přešel do vašeho oboru. Zmínil jste lobbisty. V Čechách je tato praxe spojována s korupcí. Jak jste ji vnímal jako lékař? Mnozí lidé právě lékařům dávali různé pozornosti.*

PF: Je problém, co je úplatkem, co je skutečnou korupcí. Pochopitelně jsem si vzal bonboniéru, láhev vína. Nikdy jsem si nevzal peníze. Je pro mě nemilé, že musím vybírat regulační poplatky, nerad to vidím. Když se mi podařilo něco z oblasti medicíny, přišla babička z blízké vesnice a přinesla mi krásnou bonboniéru, urazil bych ji, kdybych si ji nevzal. Také to obvyklé: Pane doktore, napijte se...

To se přece nedá odmítnout. Neznám nikoho, kdo by se toho zbavil. Jako lékař jsem se s korupcí v nemocnici v tom smyslu, jak si myslíte, nesetkal. Nikdo mně nenabízel peníze například za provedení endoprotézy. S tím jsem se nesetkal. Také proč? To proto, že Nymburk byl okresní nemocnicí. Například čekací doba na operaci byla 14 dní či tři neděle, jelikož X lidí z Prahy se přišlo dát odoperovat do Nymburka. S kýlou nečekali tři, čtyři měsíce, nebo skoro i rok, jak by čekali v Praze. Bylo to také díky tomu, že jsme se s jednotlivými lékaři znali v rámci atestací. Byli jsme tak v podvědomí lidí. Dělal jsem například v roce 1977 druhou atestaci z chirurgie na Bulovce, tam

získáte známosti během atestačního období. Dost lidí chodilo do Nymburka právě z oblastí Prahy, kam nemocnice, kde jsem sloužil, spadala. Naše okresní nemocnice tak odoperovávala lidi z jiných okresů.

MS: *Nesetkával jste se s námitkami nadřízených, že se nepřímo stáváte konkurenty systému?*

PF: Námitky nebyly, protože se sledovala „obložnost“. Byli jsme rádi, že máme plno, tedy kolem devadesáti procent. Samozřejmě, když jsme pacientů měli objednaných více, odložili jsme operaci o 14 dní. Korupce v systému objednávání operací nebyla. Nadstandardní lůžka tenkrát nebyla.

MS: *Ano, ale třeba byla nemocnice, která sloužila nomenklaturním kádrům.*

PF: V rámci sítě zdravotnictví pro obyčejné lidi neexistoval nadstandard. Na druhou stranu, se člověk mohl setkat s doporučením: „Až přijde můj známý, ne abys jej dal na jedenáctilůžkový pokoj.“

... Stav zdravotnictví ...

MS: *Díky korupci jsme spontánně přešli na otázku zdravotnictví. V jakém bylo stavu?*

PF: Snažili jsme se udržovat trend a vývoj, abychom za Prahou nezaostávali, abychom nebyli na druhé koleji. Tenkrát se mi líbily krajské chirurgické semináře, byly čtyřikrát ročně, přednášeli na nich profesori, docenti a lépe specializovaní odborníci. My jsme se je snažili napodobovat. Dost se jezdilo i na stáže. Tenkrát, a to bylo i v nové době, jsme byli omezováni finančními prostředky, protože jedna například cervikokapitální protéza stála 8 tisíc. To jsem musel chodit na kobereček, proč jsem to udělal, když se mohlo postupovat jinak. Jako okresy jsme byli financováni jinak než velká střediska.

MS: *Tak je to do současnosti.*

PF: Ano, například Fakultní nemocnice Bulovka, kam nemocnice Nymburk z traumatologického ohledu patří, je dotovaná miliony, Nymburk ne, ale u nás se nedělají špičkové výkony. Uznávám to. Každý má právo na excelentní výkon na lepším pracovišti.

MS: *Každý by byl rád, kdyby mohl využívat cest na špičkovou kliniku, než aby navštěvoval okresní nemocnice.*

PF: Děje se to, jelikož komplikované operace kloubů jsme se na okrese „báli“ dělat. To proto, že jsme takové zákroky dělali dva, tři během roku, kdežto na Bulovce či jiných specializovaných pracovištích v Kolíně, Kladně jich dělaly desítky.

MS: *Dělba práce byla i za minulého režimu?*

PF: Ani ne dělba práce. My jsme postupovali takto. Když jsem věděl, že je zle, že pacient má například roztržité koleny, bazálně jsme ho ošetřili a okamžitě jsem vyjednal vyšší pracoviště. Nebo jiný případ – zlomenina lokte u malého dítěte. Volal jsem do IKEMu v Krči, tam bylo velké středisko dětské chirurgie.

MS: *Považujete spolupráci zdravotnických zařízení v minulém režimu za dostatečně efektivní?*

PF: Mnohokrát nebyla, jelikož jsem byl se svými požadavky odmítán. Šlo to, ale za velkých obtíží. Ve většině případů jsem ale byl v komunikaci s vyššími pracovišti úspěšný. Oni sami měli zájem, aby i vyšší pracoviště byla vytížená a aby si odůvodnila větší dotace, jelikož dělají komplikované věci.

... Odpovědnost člověka ...

MS: *Jak se podle vás změnil postoj pacientů v rámci více jak dvacetileté periody?*

PF: Myslím si, že postoj pacientů se po zavedení poplatků u lékaře zhoršil. Vztah doktor pacient není dobrý.

MS: *Místo toho, aby si člověk péče lékaře vážil, chová k ní pohrdlivě.*

PF: Vychází to z toho, že si člověk platí „pojištění“, a má právo na základní ošetření. Mnohokrát s těmi lidmi souhlasím. Například šetřím člověka z technických služeb, dám tři stehy. On je vystrašen, že krvácel, nyní nekrváčí. Požádám jej o regulační poplatek. To mi připadá nedůstojné.

MS: *To je však otázka nedávná. Regulační poplatky jsou spojeny s vládou Mirka Topolánka, tedy s lety 2006 – 2009. Jak jste vnímal změnu u pacienta? Tím myslím fakt, že lidé přicházejí k lékaři s takovým postojem: Jsem zde, pane lékaři, a nyní se o mě starejte. Mně jde o to, zdali lidé mají pocit, že kvalita jejich zdraví je z velké části jejich záležitostí? Navštěvovat lékaře by měli jen v nejnnutnějším případě.*

PF: Lidé by se přece o sebe měli starat, bohužel mnohokrát se nestarají. Mám zkušenost, že přijde chlap, který má 130 kilo, má větší přísun alkoholu, vykouří 40 cigaret denně – a nyní, doktore, dělej něco. Já mu řeknu: „Pane, nepijte pět piv denně, ale pouze jedno a přestaňte úplně kouřit.“ On mi odpoví, že to není možné.

MS: *Zde je problém. V tom vidíte problém systému ...*

PF: Člověk by měl sám pečovat o své zdraví.

MS: *Měl by být náležitě odpovědný, uvědomělý?*

PF: Ano, pochopitelně, že by měl. Souhlasím s tím, že by se každý člověk měl o sebe starat. Vidím to například na očkování proti tetanu. Mnohokrát se zeptám, kdy ten či onen pacient byl očkovan proti tetanu. Dostanu odpověď: „Jé, to já nevím ...“ „Jak to, že to nevíte? Vždyť to musíte mít někde napsané,“ káráv se obracím na pacienta. Následně mi je vysvětlováno: „Ono to bylo v občanském průkazu, nyní to v nich nemáme, máme kartičky.“ To si ale musí pacienti pamatovat, kdežto oni se odkážou na svého obvodního lékaře. Ne snad, že by lidé zdravotnictví zneužívali, ale ti starší jsou pořád zvyklí na to, že se lékař postará.

MS: *Nu, ale jsem to já, kdo má život ve svých rukou.*

PF: O své zdraví se mám starat, s tím souhlasím. Soudím, že je to dlouhá doba, kdy obecní lékař zval na preventivní prohlídky, kdy zubař zval na preventivní prohlídky, gynekolog zval na preventivní prohlídky. Nyní je tomu jinak. Doufám, že mladí lidé se k tomu budou stavět s patřičnou odpovědností.

... Vyrovňávání se s minulostí a kontexty ...

MS: *Jsme více jak dvacet let od změny. Domníval jste se, že během jedné generace se patřičná odpovědnost za vlastní zdraví může vrátit?*

PF: Původně jsme se domnívali, že tomu tak bude. Jeden z politiků tenkrát vyslovil, možná to byl Václav Havel, že to bude trvat nejméně dvě generace, než se srovnáme s pokročilým životem na Západě či v Americe. Sami jsme si říkali, že je to hloupé. Nyní jsme svobodní a vše bude dobré.

Postupem času, jak jsme z toho vystřízlivěli, přicházíme na to, že to nebude trvat dvě generace, ale nejméně tři generace. To proto, že naši synové už vidí, že to není tak, jak jsme si mysleli v roce 1989. Oni již mají děti, jimž je 15, 16 let. Také jim je známo, že když je někdo ve straně, například v ODS, má ty a ty výhody, a tak bych mohl pokračovat dále. Než dojde k vyrovnání, potřebujeme čas. Hlavně, aby nebyla závist.

MS: *Aby nebyla, k tomu je nutné dobré vychování.*

PF: Ať má druhý mercedes, pokud z něho má větší radost, mně samotnému stačí malé auto. To se dostáváme k výchově. Nyní se dostáváme k tomu, jak se kdo dívá na štěstí. Někdo z nás pocituje štěstí, že se bude dívat na Spartu a Slávii, a někdo pocituje štěstí, že pojedou na Maledivy.

MS: *Jsem z Poděbrad a jsem rád, že se mohu procházet podle Labe.*

PF: A bez bolesti, pokud starší člověk vyleze do prvního patra bez cizí pomoci.

MS: *Ano, to vychází z náročnosti člověka. Když máte patřičný žebříček hodnot, je to jednodušší.*

... Slova a reforma zdravotnictví ...

MS: *Dobrá, slova, která se používala při pokusech o reformu zdravotnictví, byla: racionalizace, privatizace, optimalizace.*

PF: To byla politická, ekonomická záležitost.

MS: *Říkal jste, že jste působil v nemocnici, která byla celkem vytížená. Dokonce z Prahy dojížděli lidé, aby ...*

PF: ... využili menší čekací lhůty na operace. To proto, že věděli, že budou dříve obslouženi.

MS: *Jde o to, že reformy ve zdravotnictví se pokoušelo realizovat 16 ministrů mezi lety 1989 - 2011.*

PF: Je fakt, že v minulosti se šetřilo minimálně.

MS: *Můžete uvést příklady?*

PF: Bylo to ve všem. Tu chybu jsme dělali i my lékaři. Přišel pacient na převaz, měl ránu na dva stehy, kde byla malá sekrece krve. Přišla sestra či lékař, vzal si čtverec gázy velký 10, 12 centimetrů, dotkl se rány a čtverec zahodil. Proč si lékař nevezl malý čtverec? Měli jsme kolegyni, která emigrovala. Dělal na anesteziologii v Ženevě. Když mohla přijet na návštěvu, vykládala nám, že když použila malý čtverec na desinfekci žíly před narkózou, její sestra udělala čárku, ...

MS: *... aby vše bylo evidováno.*

PF: Na konci vzala malou vatu, sestra udělala čárku, mohli bychom tak postupovat dále. Šéf toho oddělení, jelikož to bylo jeho oddělení, si ji zavolal na kobereček. Musela se zpovídat, proč má tak velkou spotřebu a případně i zaplatila pokutu, že plýtvala zdravotním materiálem. Nutnost zpovídat se, proč má člověk tak velkou spotřebu, u nás neexistovala. Takové chyby jsme dělali všichni, a proto byla spotřeba taková, jaká byla. Přišla nová doba, přišla privatizace. Již nyní v této ordinaci či ve špitále také „čárkují“ a počítají s každým ručníkem, s každým papírem, s kapesníky.

MS: *Jinými slovy šetření, racionalizace je ve zdravotnictví, v oblasti, kde působíte, patrná. To proto, aby bylo například na složité operace, jež mohou člověku pozměnit život, vrátit mu zdraví. Když se*

nešetří v malém, ...

PF: ... není na velké.

MS: *Změnilo se podle vás chování na obou stranách – pacienta a zdravotnických zařízení?*

PF: Myslím si, že ano. Špitály šetří. Racionalizace je tak na větší úrovni, protože jsme všichni přišli na to, že se nemá vyhazovat. Raději zde mám jistý druh čtverečku, druhý druh sušení. Když je rána malá, z logiky věci si vezmu nejmenší čtverec. Lidské myšlení by mělo směřovat k šetření.

MS: *To je funkce člověka. Pokročme dále. Jak se díváte na obrovský koláč peněz, jenž se rozděluje ve zdravotnictví? V roce 2011 to bylo 288 miliard korun.*

PF: Je to obrovské množství prostředků. Budu ale opakovat to, co víme z médií, že nyní každý špitál žádá léčit na vysoké úrovni. To znamená, že CT, magnetickou rezonanci, roboty k operacím by chtěl i malý špitál. Reprezentace města nebo kraje nakonec vybojuje zařízení za těžké miliony, a přístroj není využit. Tím dochází k nevyužití prostředků.

MS: *Zde by měla být racionalizace.*

PF: Doufám, že to k tomu dospěje, aby ekonomové v nemocnici byli natolik soudní a silní, aby mohli říci: „Pane primáři, proč chcete magnetickou rezonanci, když uděláte pět vyšetření za týden. Těch pět vyšetření můžeme poslat do většího špitálu, kde tento přístroj funguje.“ Pojdme raději využít přístroje efektivněji. Budeme například šetřit, až přijde těžká zlomenina? Je hloupé, aby každý špitál měl špičkový přístroj, protože na to peníze nejsou.

MS: *Necht existují nemocnice, kde se provádí špičkové výkony, a poté jsou nemocnice, které slouží jako doléčovací zařízení?*

PF: Ano, dříve se říkalo, že se dělá medicína na okresní úrovni. Musíme se postavit ke všemu. Nesmíme člověka zahubit, musíme udělat kýlu, musíme udělat záněty dutiny břišní. Na druhou stranu nemusíme dělat složité výkony na kloubech či jiné špičkové výkony, jelikož na to jsou vybavena jiná pracoviště. Proč mám dělat transplantaci plic, když bych udělal dvě za život, pokud profesor Pafko jich dělá stovky? Je jasné, že člověka zaléčíme, dáme mu první, druhou, třetí pomoc, ale na špičkový výkon jej musíme poslat na vyšší pracoviště, jelikož člověk má právo na to, aby jej odoperovala skutečná kapacita, a ne někdo na okrese.

MS: *Inu, je to dělba práce, třebaže si tohoto fenoménu mnozí, kteří působí ve zdravotnictví, nevšímají. Nutno říci, že by každý pacient chtěl jít k nejlepšímu odborníkovi.*

... Otázka důležitosti ...

PF: Ano, ale kdo je poslán k nejlepšímu? Na transplantaci orgánu není poslán každý. Na závěr bych řekl ještě jednu skutečnost. Profesor Pirk z IKEMU začínal v Nymburku, my starší jsme jej zaučovali. Po první atestaci odešel do IKEMu. Slavil se na horách Silvestr, a tak jsme se sešli. Říkal, že se zabývá chirurgií srdce, cév. Ptám se ho: „Hele, Honzo, kdo je důležitější pro lidstvo? Ty, který děláš v IKEMu a děláš pouze chirurgii cév či srdce, anebo já, jenž je v Nymburku, a musím se srovnat se zlomeninou, musím ji odoperovat. Také musím odoperovat slepé střevo i kýlu, a to u dítěte i u dospělého. Musím ošetřit poranění hlavy. Musíme udělat punkci hrudníku. Zkrátka se postavit ke všemu. Kdo je tedy pro lidstvo důležitější? My, nebo ty, který dělá pouze ty cévy?“ Nyní začala debata. Musím říci, že jsme se málem porvali. Končí to remízou. I my na okrese jsme důležití, stejně jako v IKEMu, a proto musí být spolupráce.

MS: *Díky bazální práci mohou vznikat taková pracoviště, v nichž pracuje profesor Pirk. Uděláte základ v rámci svých možností.*

PF: Ano, připravíme jim pacienta. Na základní linii musíme pacienta „vyhrabat“ z infarktu, tedy z nejhoršího. Okamžitě je odeslán na katetrizaci. Opět se zde ukazuje racionalizace.

MS: *To je nutné, ...*

PF: ... abychom se my na nižší úrovni nesnažili dělat věci, které by měly být prováděny na specializovaném pracovišti. Je nutné, aby se finance nerozdrobily. Soudím, že na celý kraj by měly stačit dvě magnetické rezonance. V Praze jich je několik, v Kolíně dvě. Kladno má další, Mladá Boleslav další. Jednoduše je jich mnoho.

MS: *Není to také díky tomu, že české zdravotnictví si žije nad poměry? Máme nevyužité přístroje.*

PF: Ano, jsou nevyužité. V jistém ohledu můžeme říci, že si žijeme nad poměry, jelikož na drahých přístrojích. Jsem přesvědčen, že na takových přístrojích by se mělo pracovat kontinuálně. Ne aby Nymburk byl slavný, že má magnetickou rezonanci, a udělal jednu denně. Tolik toho materiálu není.

... Dialog ve zdravotnictví ...

MS: *Proto je nutný patřičný dialog, aby jednotliví lidé se navzájem nevnímali jako konkurenti, ale jako ...*

PF: ... partneři, jako spolupracovníci.

MS: *Dobrá, jak jste tuto skutečnost vnímal během dvaceti let? Působil jste v nemocnici.*

PF: Tenkrát to začínalo. Věděli jsme, že existují lepší přístroje, k nimž jsme neměli přístup. Zjistili jsme, že existuje lepší materiál. Neexistují pouze výrobky z Poldi Kladno, ale titanové dlahy. Rozbíhalo se to. Mnohokrát jsme narazili, protože jsme si něco objednali a oddělení chirurgie bylo ve ztrátě milion korun. Poté jsem jako primář svého oddělení musel chodit „na kobereček“, abych odpověděl na otázku: „Proč jsme tak drazí?“ Bylo to jednoduché vysvětlení, neboť tato dlaha stojí tolik a tolik. Ředitel nám řekl: „Nyní operace nesmíte dělat a pacienty musíte posílat do Liberce, Kolína nebo Prahy.“ My jsme ale opověděli: „Pane řediteli, my to ale umíme, jelikož to není tak velký problém.“ On s tím nesouhlasil: „Je to problém, neboť na to nemáme peníze.“

MS: *Finance vládnu i zdravotnictví, tedy nic nového pod sluncem.*

PF: Ano, když budete dělat malé výkony, to znamená kýly, slepá střeva, obřízky, budeme prosperovat. Když však uděláte dvě velké zlomeniny, zdravotní zařízení se dostane do minusu. To byly věčné boje. Ředitel nám zařídil, že jsme zlomeniny dlouhých kostí museli posílat do okolních nemocnic. Takových případů bylo málo, neboť jsme některé museli odoperovat. Poté jsme však byli nákladní, a proto jsme se s ředitelem hádali a argumentovali, že chirurgie se nedá naplánovat. Neustále jsem chodil na „koberečky“. Bylo mi vytýkáno cosi v tomto duchu: „Jak to, že vás pacient stál přes 200 tisíc korun?“ Bylo to díky tomu, že pan Vomáčka měl zánět slinivky břišní. Jeden den léčby akutního zánětu slinivky břišní stál 8 tisíc korun, jelikož tam byla parenterální výživa, samé infuze, samé drahé léky na podporu slinivky. Když takový pacient byl v nemocnici 5 dní, stálo to 40 tisíc. Soudím, že se vracíme k tomu, co bylo předmětem dialogu výše. Má se šetřit na malých věcech, aby se mohly vyléčit těžké případy.

MS: *Jaké neuralgické body vnímáte v rámci proměn společnosti?*

PF: Opět „to“ stranictví- a z toho vyplývá, že na důležitých postech nejsou patřiční odborníci, ale straníci.

MS: *Co Česká republika a její budoucnost v Evropě či v globalizovaném světě?*

PF: Přiblížit se životu ve Švýcarsku. Být sebevědomým národem, kterému nebudou „radit“ úředníci v Bruselu.

MS: *Děkuji vám ...*

P.S.:

MS: *Jak jste se osobně účastnil obnovy demokracie a kapitalismu?*

PF: Fandil jsem Občanskému fóru.

MS: *Účastnil jste se kuponové privatizace, jakožto velké příležitosti k obnově kapitalismu?*

PF: Ano, jako každý jsem se účastnil kuponové privatizace.

MS: *Co jste říkal na rozdělení Československa na dvě samostatné republiky? Nepřispělo rozdělení k eliminaci slovenského nacionalismu, což vedlo k lepší spolupráci ve Visegrádském společenství a také k opětovnému setkání v Evropské unii?*

PF: Nikdy jsem nesouhlasil s rozdělením Československa